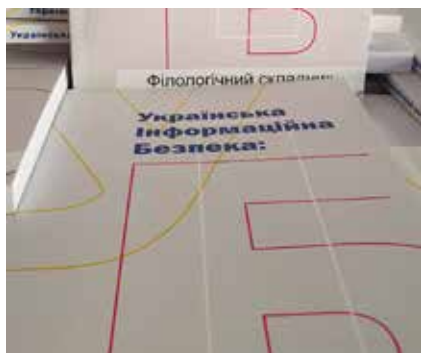

RECENZIA MONOGRAFIE „UKRAJINSKÁ INFORMAČNÁ BEZPEČNOSŤ: FILOLOGICKÁ ZLOŽKA“

AMIR Adriana,

PhD, Inštitút ukrainistiky, Prešovská univerzita, Prešov, Slovensko

Monografia „Ukrajinská informačná bezpečnosť: Filologická zložka“ [1 ; 2] predstavuje jedinečný príspevok k výskumu informačnej bezpečnosti v kontexte súčasného geopolitického konfliktu medzi Ruskom a Ukrajinou. Vedecký tím z Katedry žurnalistiky a filológie Sumskej štátnej univerzity (Iryna Žylenko, Alla Jarova, Stefan Brenner, Olena Iščenko, Olena Bondarenko) pod vedením Volodymyra Sadivnyčoho prináša multidisciplinárny pohľad, ktorý kombinuje filologické, mediálne a literárne prístupy s cieľom analyzovať, ako jazyk, literatúra a médiá formujú a ovplyvňujú informačnú bezpečnosť.

Prvá kapitola monografie sa zameriava na dezinformácie a ich úlohu v rusko-ukrajinskej vojne, pričom skúma proruské naratívy ako prostriedok konštrukcie alternatívnej reality. Táto kapitola je kľúčová pre pochopenie, ako propaganda mení percepciu reality a reinterpretáciu medzinárodného práva v prospech ruskej rétoriky. Autori ponúkajú hlbokú analýzu toho, ako tieto naratívy vplyvajú na sociálnu stabilitu a prispievajú k formovaniu ukrajinského vojenského naratívu. Zvláštnu pozornosť venujú problematike konšpiračných teórií, ktoré sú často zneužívané na šírenie dezinformácií. V monografii sa uvádza, že štrukturálne jadro týchto teórií slúži ako základ pre vývoj nových, sofistikovanejších konšpiračných teórií. Dôkladná analýza odhaľuje mechanizmy, ktoré robia tieto teórie príťažlivými pre široké spektrum ľudí, a poukazuje na zložitosť procesu ich overovania a vyvracania, najmä v časoch vojenských konfliktov, kde rýchlosť a presnosť informácií sú kritické.

Druhá kapitola sa sústreďuje na literárne stvárnenie otázok informačnej bezpečnosti v dielach ukrajinských autorov. Táto kapitola analyzuje význam literatúry ako nástroja pre interpretáciu a reflexiu historických a politických udalostí. Prostredníctvom podrobnej analýzy diel, ako sú „Вічник“, „Світован“, „Мафтей“, „Діти папороті“ od Myroslava Dočynca, „Час смертохристів“ od Jurija Ščerbaka a „Інтернат“ od Serhija Zadana, autori monografie skúmajú, ako literatúra vytvára „efekt umeleckej pravdy“. Tento efekt prispieva k formovaniu národnej identity a posilňuje odpor voči totalitným režimom. Kapitola zdôrazňuje antropocentrizmus v tvorbe týchto autorov, kde sa kladie dôraz na vnútorný svet jednotlivca a jeho význam pre širšie spoločenské, politické a historické kontexty.

Tretia kapitola prináša detailný pohľad na jazyk ako hlavný nástroj ovplyvňovania ľudského vedomia. Autori diskutujú o fenoméne „devalvácie slova“, ktorý je výsledkom preťaženia informačného priestoru a častého zneužívania jazyka na šírenie dezinformácií. Kapitola analyzuje funkcie mediálnych spúšťačov a deštruktívnych správ, ktoré hrajú zásadnú úlohu v manipulácii verejnej mienky. Tento segment práce poskytuje cenné postrehy do toho, ako jazyk a jeho používanie môže byť zneužitý na destabilizáciu spoločnosti, a zároveň poukazuje na potrebu presného a etického používania jazyka v médiách a literatúre. Jazyk je prezentovaný ako kľúčový element v procese uchovávaní kultúrnej a národnej identity, ako aj v procese formovania vedomia jednotlivcov v 21. storočí.

Monografiasavvyznačuje vysokou metodologickou precízností a ponúka interdisciplinárny prístup, ktorý je prínosný nielen pre oblasť filológie, ale aj pre širšie pole spoločenských a humanitných vied. Jej výsledky majú potenciál byť aplikované v rôznych medzinárodných kontextoch, najmä v oblasti boja proti dezinformáciám a propagande. Publikácia je nepochybne hodnotným prínosom pre odborníkov v oblasti žurnalistiky, literárnej vedy, filozofie a informačnej bezpečnosti, ale aj pre širšiu verejnosť, ktorá sa zaujíma o aktuálne otázky súvisiace s informačnou bezpečnosťou a mediálnou manipuláciou.

Zároveň monografia predstavuje významný prínos k pochopeniu komplexných vzťahov medzi jazykovými a literárnymi prvkami a ich úlohou v informačnej bezpečnosti. Tento prístup poskytuje čitateľom hlbšie pochopenie toho, ako médiá, literatúra a jazyk spolu vytvárajú informačné prostredie, ktoré formuje nielen individuálnu, ale aj kolektívnu identitu. Dielo tak otvára nové možnosti pre výskum v tejto oblasti a ponúka dôležité nástroje pre riešenie aktuálnych výziev v oblasti informačnej bezpečnosti.

1. *Ukrainian_Information_Security: Philological Component* : monograph / I. Zhilenko, etc. ; Under the general editorship V. Sadvnychi. – Sumy : Sumy State University, 2024. – 180 p. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/96179/3/Ukrainian_Information_Security_Philological_Component_monograph.pdf.

2. *Українська Інформаційна Безпека: філологічний складник* : монографія / І. Р. Жиленко та ін. ; за заг. ред. В. О. Садівничого. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 180 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/96179/3/Ukrainian_Information_Security_Philological_Component_monograph.pdf.